

DATOS IDENTIFICATIVOS

Educación: Teorías e institucións educativas

Materia	Educación: Teorías e institucións educativas			
Código	O05G130V01103			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Nogueiras Mascareñas, Luís Miguel			
Profesorado	Nogueiras Mascareñas, Luís Miguel			
Correo-e	miguel.mascarenhas@edu.xunta.es			
Web	http://fcce.uvigo.es/es/docencia/profesorado/luis-miguel-nogueiras-mascarenhas/			
Descrición xeral	Esta materia é clave dentro da titulación e debe servir para fundamentar os coñecementos en torno á educación, movementos e institucións educativas, iniciando a formación do pensamento pedagóxico teórico-práctico e da evolución histórica do sistema escolar ata o actual universo educativo. Facilita, no marco do plan de estudos desta titulación e das materias que o configuran, unha visión teórico-aplicada que parte da realidade socioeducativa que se desenvolve no campo da Educación Social e achega ao estudante desta titulación ás diferentes institucións educativas que se enmarcan nun amplo universo educativo, salientando como propias destes estudos, sobre todo, as relacionadas coa educación non formal. Relaciónase especialmente esta materia, e resulta unha base imprescindible polo seu achegamento ás institucións obxecto de estudo, co Practicum I e co Practicum II (materias troncais), coa Educación Permanente (materia troncal), así como coas materias de Educación de Persoas Adultas, coa Educación non formal e a Pedagogía do Ocio (ambas as dúas de carácter obrigatorio).			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Transmitir, promover e desenvolver a cultura
B4	Coñecer, analizar e investigar os contextos sociais e educativos
C1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, legislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
C5	Coñecer os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socioeducativa e incorporalos nos diferentes ámbitos de acción socioeducativa
C8	Potenciar estruturas e procesos de participación e acción comunitaria, aplicando programas e técnicas de intervención (dinámica de grupos, motivación, negociación e promoción da asertividade...)
C13	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención no ámbito cultural
D1	Capacidade de análise e síntese
D3	Comunicación oral e escrita na/s lingua/s materna/s con apertura a outros códigos lingüísticos, en especial, as linguas cooficiais na comunidade galega

D4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
D7	Dominio de metodoloxías e técnicas educativas, dinamizadoras de asesoramento e orientación
D11	Habilidades interpersoais
D18	Apertura á aprendizaxe ao longo de toda a vida

Resultados previstos na materia				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Posuír unha actitude favorable ao cambio e innovación buscando respostas profesionais ás demandas sociais que plantexan as teorías educativas actuais (postmodernas).	A2 A3 A4 A5	B1 B4	C1 C8 C13	D1 D3 D4 D7 D11 D18
Coñecer as implicacións e interrelacións existentes entre os contextos educativos e os contextos sociais.	A2 A3	B1 B4	C1	D1 D3 D18
Analizar, comentar e interpretar documentos (orais, escritos, icónicos...) de carácter socioeducativo, tanto de forma individual como grupal	A1 A2 A3 A4	B1 B4	C1 C5	D1 D3 D4 D7 D11 D18
Comprender que a educación é un proceso permanente e continuado que se desenvolve a través de medios e procesos formais, non formais e informais.	A1 A3	B1 B4	C1 C8	D1 D3 D4 D11 D18

Contidos	
Tema	
1. INTRODUCCIÓN Á TEORÍA DA EDUCACIÓN	1.1. Concepto de educación, notas características. Os catro pilares da educación. 1.2. O universo educativo: tipos de educación. Educación non formal e educación social.
2. AS TEORÍAS CONTEMPORÁNEAS DA EDUCACIÓN	2.1. As primeiras teorías da modernidade pedagóxica. 2.2. O pensamento pedagóxico de J. Dewey e a corrente educativa da Escola Nova. 2.3. As teorías antiautoritarias. 2.4. As teorías da desescolarización. 2.5. As teorías marxistas. 2.6. As teorías personalistas. 2.7. As teorías da postmodernidade e a educación.
3. INSTITUCIÓNS E AXENTES EDUCATIVOS.	3.1. Orixe e evolución das institucións educativas. 3.2. Institucións educativas formais. 3.3. Institucións educativas non formais. 3.4. Outras institucións educativas. 3.5. Da escola como institución educativa á cidade/sociedade educadora.
4. CONFIGURACIÓN E EVOLUCIÓN DO SISTEMA ESCOLAR	4.1. O sistema escolar nos séculos XIX e XX. 4.2. O sistema escolar no século XXI.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	6	8
Lección maxistral	20	0	20
Seminario	10	15	25
Traballo tutelado	6	50	56
Presentación	5	14	19
Exame de preguntas obxectivas	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente
Descrición

Actividades introductorias Avaliación dos coñecementos previos do alumnado así como das súas inquiredanzas.

Presentación xeral da materia e a súa organización.

Orientacións acerca da bibliografía.

Lección maxistral	Síntese dos temas por parte do profesorado. Presentación de materiais básicos para o traballo de cada tema. Establecemento das pautas para: a preparación xeral da materia, a análise das lecturas obrigatorias, a realización de traballos e a exposición de traballos. Moderación de debates en grupos. Organización e revisión das actividades individuais e grupais realizadas na aula. Organización e revisión das exposicións dos estudantes diante da clase.
Seminario	Traballo en profundidade dun tema (monográfico). Ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistrais. Lectura e comentario de textos. Visionado e comentario de material audiovisual. Debates.
Traballo tutelado	Os/as estudantes desenvolverán en grupos de dous ou tres alumnos/as un traballo en profundidade sobre un autor ou corrente pedagóxica ao longo do cuadrimestre baixo as directrices e supervisión do profesor. O traballo deberá ser exposto na aula de clase diante dos demais compañeiros e compañeiras.
Presentación	Intervención do alumnado baseada na exposición verbal apoiada, se procede, co emprego de recursos didácticos ou dos traballos tutelados que completan algún contido da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Tra-la exposición dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dúbidas xurdidas e/ou aclaracións de forma individual. As sesións maxistrais e a realización dos traballos de aula reforzaranse cunha atención personalizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula, durante a presentación do tema, no desenvolvemento dos seminarios, como no despacho do profesor, no horario de titorías, de xeito individualizado. Á elaboración dos traballos tutelados e á súa exposición dedicaráselle unhas horas específicas de titorías grupais na aula, sen que iso sexa impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda, no despacho do profesor e no horario de titorías. Nos Seminarios profundizarase na aplicación dos contidos presentados na sesión maxistral, con atención personalizada segundo as demandas. Para os Traballos tutelados, atención personalizada en pequenos grupos en relación á busca de documentación, estruturación do traballo, resolución de dúbidas, etc.
Seminario	Tra-la exposición dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dúbidas xurdidas e/ou aclaracións de forma individual. As sesións maxistrais e a realización dos traballos de aula reforzaranse cunha atención personalizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula, durante a presentación do tema, no desenvolvemento dos seminarios, como no despacho do profesor, no horario de titorías, de xeito individualizado. Á elaboración dos traballos tutelados e á súa exposición dedicaráselle unhas horas específicas de titorías grupais na aula, sen que iso sexa impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda, no despacho do profesor e no horario de titorías. Nos Seminarios profundizarase na aplicación dos contidos presentados na sesión maxistral, con atención personalizada segundo as demandas. Para os Traballos tutelados, atención personalizada en pequenos grupos en relación á busca de documentación, estruturación do traballo, resolución de dúbidas, etc.
Actividades introductorias	Tra-la exposición dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dúbidas xurdidas e/ou aclaracións de forma individual. As sesións maxistrais e a realización dos traballos de aula reforzaranse cunha atención personalizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula, durante a presentación do tema, no desenvolvemento dos seminarios, como no despacho do profesor, no horario de titorías, de xeito individualizado. Á elaboración dos traballos tutelados e á súa exposición dedicaráselle unhas horas específicas de titorías grupais na aula, sen que iso sexa impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda, no despacho do profesor e no horario de titorías. Nos Seminarios profundizarase na aplicación dos contidos presentados na sesión maxistral, con atención personalizada segundo as demandas. Para os Traballos tutelados, atención personalizada en pequenos grupos en relación á busca de documentación, estruturación do traballo, resolución de dúbidas, etc.

Presentación	Tra-la exposición dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dúbidas xurdidas e/ou aclaracións de forma individual. As sesións maxistrais e a realización dos traballos de aula reforzaranse cunha atención personalizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula, durante a presentación do tema, no desenvolvemento dos seminarios, como no despacho do profesor, no horario de tutorías, de xeito individualizado. Á elaboración dos traballos tutelados e á súa exposición dedicaráselle unhas horas específicas de tutorías grupais na aula, sen que iso sexa impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda, no despacho do profesor e no horario de tutorías. Nos Seminarios profundizarase na aplicación dos contidos presentados na sesión maxistral, con atención personalizada segundo as demandas. Para os Traballos tutelados, atención personalizada en pequenos grupos en relación á busca de documentación, estruturación do traballo, resolución de dúbidas, etc.
Traballo tutelado	Tra-la exposición dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dúbidas xurdidas e/ou aclaracións de forma individual. As sesións maxistrais e a realización dos traballos de aula reforzaranse cunha atención personalizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula, durante a presentación do tema, no desenvolvemento dos seminarios, como no despacho do profesor, no horario de tutorías, de xeito individualizado. Á elaboración dos traballos tutelados e á súa exposición dedicaráselle unhas horas específicas de tutorías grupais na aula, sen que iso sexa impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda, no despacho do profesor e no horario de tutorías. Nos Seminarios profundizarase na aplicación dos contidos presentados na sesión maxistral, con atención personalizada segundo as demandas. Para os Traballos tutelados, atención personalizada en pequenos grupos en relación á busca de documentación, estruturación do traballo, resolución de dúbidas, etc.
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Tra-la exposición dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dúbidas xurdidas e/ou aclaracións de forma individual. As sesións maxistrais e a realización dos traballos de aula reforzaranse cunha atención personalizada para resolver as dúbidas dos estudantes e/ou aclaracións, tanto na aula, durante a presentación do tema, no desenvolvemento dos seminarios, como no despacho do profesor, no horario de tutorías, de xeito individualizado. Á elaboración dos traballos tutelados e á súa exposición dedicaráselle unhas horas específicas de tutorías grupais na aula, sen que iso sexa impedimento para atender calquera dúbida ou cuestión no momento en que xurda, no despacho do profesor e no horario de tutorías. Nos Seminarios profundizarase na aplicación dos contidos presentados na sesión maxistral, con atención personalizada segundo as demandas. Para os Traballos tutelados, atención personalizada en pequenos grupos en relación á busca de documentación, estruturación do traballo, resolución de dúbidas, etc.

Avaliación							
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe				
Seminario	Asistencia, participación e realización das actividades propostas polo profesorado.	30	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B4	C1	D3 D4 D11 D18	
Traballo tutelado	Os/as estudantes presentan o resultado do traballo a través da elaboración dun documento sobre a temática concreta da materia ou investigación realizada. Desenvolverase en pequeno grupo, de forma escrita. Tamén se valorará a exposición que faga o grupo de traballo na aula de clase.	20	A1 A3	B1 B4	C1 C5	D1 D3 D4 D7 D18	
Presentación	Ademais, da elaboración do traballo tutelado, avaliarase a exposición que se faga do mesmo na aula ao profesor e aos demais alumnos/as.	10	A1 A3 A4 A5	B1	C1	D1 D3 D4 D7 D11	
Exame de preguntas obxectivas	Realízase unha proba tipo test de catro alternativas de resposta de todos os contidos abordados na materia. Para a puntuación final do exame teranse en conta os acertos e os erros (puntuando estes negativamente: dous erros descontan un acerto).	40	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B4	C1 C5 C8 C13	D1 D4 D7 D11 D18	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Horario de tutorías:

Primer cuatrimestre: miércoles, de 17.00 a 21.00 horas

Segundo cuatrimestre: miércoles, de 16.00 a 20.00 horas.

Para superar la materia es necesario aprobar el examen final y obtener una calificación mínima en los distintos apartados a evaluar (trabajos tutelados y prácticas).

Las partes de la materia superadas en la 1ª oportunidad, no serán objeto de evaluación en la 2ª considerándose, por lo tanto, como aprobadas en ese curso académico.

En coherencia con el carácter inclusivo que caracteriza a la Facultad de Educación e Trabajo social, esta guía podrá ser adaptada para atender las necesidades específicas de apoyo educativo que presente el alumnado adscrito al programa PIUNE (PAT)

Con la finalidad de favorecer la conciliación de la vida laboral y la formación académica, los contenidos, planificación, recursos metodológicos y sistema de evaluación se adaptarán para el alumnado del curso puente garantizando, en todo caso, la consecución de las competencias y resultados de aprendizaje establecidos en este documento. Se abrirá una carpeta específica en la plataforma Moovi en la cual se informará de las tareas y pruebas de evaluación que guiarán el desarrollo de esta materia para el alumnado del curso puente o profesionales en ejercicio.

Alumnado no presencial: deberá hablar con el profesor a principio de curso para acordar un plan de trabajo específico.

Calendario de exámenes: la fechas oficiales de los exámenes pueden consultarse en la web oficial de la Facultad: (<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>) en el espacio 'Exámenes 2023-24'.

Esta guía docente explicita las líneas de actuación a desarrollar con el alumnado de la materia, entendida con cierta flexibilidad; por lo tanto, puede estar sujeta a algunos reajustes puntuales.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CARREÑO, M. (COORD.), **Teorías e instituciones contemporáneas de la educación**, Síntesis, 2002

COLOM, A., **Teorías e instituciones contemporáneas de la educación**, Ariel, 1997

TRILLA, J., **La educación fuera de la escuela. Ámbitos no formales y educación social**, Ariel, 1996

DELORS, J., **La educación encierra un tesoro**, Santillana UNESCO, 1996

Bibliografía Complementaria

NEGRIN, O. e VERGARA, J., **Teorías e instituciones contemporáneas de la educación**, Centro de Estudios Ramón Areces, 2003

PALACIOS, J., **La cuestión escolar**, Laia, 1979

POZO ANDRÉS, M^a del Mar, **Teorías e instituciones contemporáneas de la educación**, Biblioteca Nueva, 2005

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación: Educación permanente/O05G130V01203

Educación: Historia da educación social/O05G130V01204

Educación: Pedagogía social/O05G130V01205

Outros comentarios

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).